

Onderbouwing begroting Transformatie Sociaal Domein

Aan: Gemeenteraad
Van: College van B&W
PFH: Wethouder de Visser
Datum: 2 augustus 2023
Onderwerp: Programma Transformatie Sociaal Domein
Zaaknummer: Z.HHL.078220

I Programma Transformatie Sociaal Domein (TSD)

In deze onderbouwing begroting Transformatie Sociaal Domein treft u het plan met activiteiten en begroting aan voor het programma Transformatie Sociaal Domein. Op basis van het door u vastgestelde Koersdocument en het integraal beleidsplan “*Naar een nieuw sociaal domein*” hebben wij in januari 2023 besloten om de transformatie van het sociaal domein programmatisch te realiseren. Dit past binnen de sturingsfilosofie van Het Hogeland, omdat het gaat om een tijdelijke en strategische opgave, gericht op een veranderdoel.

Het doel van het programma is te komen tot een toekomstbestendig sociaal domein, zodat ook in de toekomst onze kwetsbare inwoners kunnen rekenen op ondersteuning. Dit betekent dat het zorggebruik en het beschikbare budget meer in evenwicht zijn. Het gewenste effect is dat het percentage inwoners dat met hulp van het eigen netwerk en initiatieven in de eigen leefomgeving naar tevredenheid wordt geholpen, is vergroot en dat het percentage inwoners met een (langdurige) indicatie is verminderd.

Een programma is een tijdelijke organisatievorm, naast de staande organisatie. Het einddoel is te komen tot een maatwerkgericht, nuchter en solide sociaal domein. Een groot deel van de weg naar dit einddoel wordt al werkende weg ontdekt en ontwikkeld. Het Koersdocument gaf als stip op de horizon 2030. Het programma wordt in 2026 geëvalueerd zodat we dit mee kunnen nemen in de overdracht aan het nieuwe college na de verkiezingen.

Het programma is verder uitgewerkt in een programmacontract met inspanningen, activiteiten die nodig zijn om het einddoel te bereiken. Dit programmacontract wordt in september 2023 door ons vastgesteld. Het plan zoals in deze onderbouwing wordt gepresenteerd is een afslag van dit programmacontract op hoofdlijnen. Een en ander conform het vastgestelde Koersdocument en het integraal beleidsplan.

Het programma Transformatie Sociaal Domein is zo ingericht dat de resultaten worden overgedragen naar en geborgd in de reguliere werkzaamheden in de thuishuizen. Daarmee wordt het programma op termijn dus overbodig. Of dit al in 2026 het geval kan zijn is onderwerp van de evaluatie. De scope van het programma is om op onderdelen versnelling aan te brengen in de gewenste transformatie via specifieke projecten en te sturen op de doelrealisatie in de thuishuizen.

II De aanleiding voor het programma Transformatie Sociaal Domein

Een andere houding van de gemeente, de verwachte stijging van de vraag en het tekort aan geld voor de uitvoering van onze taken, vragen om een verandering. We zijn onderweg naar een maatwerkgericht, nuchter en solide sociaal domein. In het nieuwe sociaal domein staat de inwoner centraal, doen we wat nodig is om inwoners te ondersteunen en hebben we grip op de kosten van onze dienstverlening.

De kern van de verandering is dat we onze ondersteuning dichtbij en zo vroeg mogelijk willen organiseren. En dat we dat doen in goede verbinding met de informele netwerken in onze dorpen. Dat willen we beter faciliteren. Ook willen we de kwaliteit en de efficiency van onze dienstverlening verbeteren. Het eenvoudige willen we simpel maken zodat er meer ruimte is voor complexe en/of meervoudige problematiek. En we willen in strategisch partnerschap met inwoners en organisaties vraagstukken binnen het sociale domein op nieuwe manieren aanpakken. Daar hebben we ook organisaties in de samenleving hard bij nodig zoals onderwijs, sport, kunst en cultuur.

Het accent ligt op preventie, het voorkomen en verminderen van zwaardere zorg, het versterken van de zelfredzaamheid én samenredzaamheid van onze inwoners en ruimte bieden voor eigen initiatief.

In het Koersdocument zijn vier strategische doelen vastgesteld waarlangs we de gewenste verandering willen realiseren. In het beleidsplan is daar verdere uitwerking aan gegeven door beleidsactiviteiten te koppelen aan de doelen. In het programma wordt daar uitvoering aan gegeven door op onderdelen te versnellen en op andere onderdelen te sturen op de gewenste doelen. Het programma is tevens het vehikel om dat in samenhang en afgestemd te doen. In de uitvoering is ook een grote rol weggelegd voor de betrokkenheid van inwoners en partners.

III Een plan van activiteiten op hoofdlijnen

We presenteren hierbij een plan van activiteiten en de begroting op hoofdlijnen, te zien als een samenvatting van het programmacontract. Deze activiteiten worden voorbereid in 2023 en starten vanaf 2024 en lopen in ieder geval door tot 2026. In 2026 evalueren we de stand van zaken en adviseren we over het vervolg.

Meer veerkracht – meer vitale dorpen

Om meer veerkracht en samenredzaamheid te bevorderen werken we aan vitale dorpen in Het Hogeland waar inwoners elkaar helpen. Ontmoeting en het faciliteren van inwonersinitiatieven zijn hiervoor de kernwaarden. We stimuleren dat de dorpen zelf bouwen aan een informele infrastructuur om elkaar te helpen. Dat kan per dorp verschillen, er is geen blauwdruk. Nieuw is dat we dorpsondersteuners willen inzetten om de informele en formele ondersteuning aan elkaar te verbinden zodat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen functioneren en/of thuis kunnen blijven wonen. Met de inzet van deze dorpsondersteuners verlagen we de zorgkosten, wordt de informele zorg geregeld en wordt vrijwillige inzet gecoördineerd. Daarvoor hebben we een innovatiebudget van € 400.000 geraamd, specifiek bedoeld voor het sociale domein in de dorpen en ter bevordering van de samenredzaamheid en € 180.000 als een plus op de domein overstijgende samenwerking.

Dit plan past overigens in de Regiodeal die we in voorbereiding hebben. In het kader van de Regiodeal willen we bezien of we tot een dekkende inzet kunnen komen voor Het Hogeland.

Meer preventie – betere samenwerking in de keten

Een ander onderdeel van het programma is preventie. Het is van belang dat we samen met onze ketenpartners nog beter samenwerken aan preventie en aan de zelfredzaamheid van onze inwoners. Om de (keten)samenwerking meer tot bloei te laten komen investeren we in netwerkversterking en het organiseren van netwerkbijeenkomsten en gezamenlijke trainingen. Voor de proceskosten hebben we € 73.000 begroot.

Door te investeren in meer laagdrempelige voorzieningen willen we substitutie realiseren voor de zwaardere geïndiceerde zorg. Voor het inrichten van meer algemene voorzieningen hebben we de kosten geraamd op € 300.000. Om de samenhang tussen het medische en sociale domein te versterken introduceren we Welzijn op Recept. Hiermee is een bedrag van € 32.000 gemoeid.

Voor het herstellen van de bestaanszekerheid richten we ons vooral op de volgende generatie. We willen met het minimabeleid meer aan de voorkant komen, zodat we beter in staat zijn het ontstaan van armoede en schulden te voorkomen. Daarvoor zetten we verschillende interventies in ten bedrage van € 152.000.

Om te faciliteren dat signalen vroegtijdig worden herkend en opgepakt investeren we € 200.000 in de (vrijwilligers)organisaties in het voorliggend veld. Met een juiste doorgeleiding naar de juiste plek zijn we er zo vroeg mogelijk bij om te voorkomen dat problemen verergeren.

Meer maatwerk - verbeteren van onze dienstverlening

Voor het bieden van maatwerk in complexe en/of meervoudige situaties is in het beleidsplan de doorbraakmethode gekozen. Met het doorbraakbudget ruimen we bureaucratische barrières uit de weg zonder regels te overtreden. De doorbraakmethode vormt zo de standaard voor maatwerk. Het doorbraakbudget heeft het karakter van een fonds dat in eerste instantie wordt gevoed met gemeentelijke middelen. Hiervoor vragen we eenmalig € 750.000 voor de periode t/m 2026. Dit fonds is een revolverend fonds, berekende bespaarde (toekomstige) uitgaven vloeien terug in het fonds zodat dit geld beschikbaar is voor nieuwe doorbraken. Dit is een beproefde manier van duurzaam financieren.

Daarnaast investeren we in de verdere professionalisering van onze medewerkers. De inwoner centraal vraagt dat systematisch wordt ingezet op het met elkaar eigen maken van de visie op 'Inwoner centraal' en de betekenis daarvan voor werkwijzen en gedrag. We focussen op het primaire proces met als doel een optimale klantreis en versterken het vakmanschap en het persoonlijk leiderschap van professionals. Voor dit ontwikkeltraject hebben we voor de verschillende onderdelen € 310.000 geraamd. Dit voeren we overigens in gezamenlijkheid uit met het programma Ontwikkelplein Het Hogeland zodat alle medewerkers in het sociaal domein vanuit dezelfde werkwijze, houding en gedrag werken.

Meer innovatie – meer leren van inwoners en data

Een van de steunpilaren van het programma is dat we een lerende organisatie zijn. Dat we in het sociaal domein sturen op datagedreven werken en daarmee de PDCA-cyclus werkend hebben. Dit is de enige manier om de effecten van het beleid te kunnen tellen, vertellen en op termijn ook te kunnen voorspellen. Sturing op datagedreven werken is onderdeel van een groot project om de informatiehuishouding van het sociaal domein op orde te hebben. Inwoner centraal en integraal werken verandert de werkwijze in het sociaal domein en de (klant)processen. Vanuit deze inhoud volgen de principes voor de ICT-inrichting en wat daarvoor nodig is. Voor de informatievoorziening is € 530.000 geraamd. Verder is nog € 60.000 nodig voor gegevensuitwisseling in de keten in verband met privacy, kennisdeling en evaluaties, bedoeld om met en van elkaar te leren.

Ook willen we leren van onze inwoners. Er is daarvoor nog € 30.000 gereserveerd, bedoeld

onder andere voor de doorontwikkeling van cliëntervaringsonderzoeken, naar een systeem van continue meten en een innovatieplatform voor jongeren over onze (digitale) dienstverlening.

IV Begroting 2023 – 2026 voor het programma Transformatie Sociaal Domein

Strategische doelen	2023	2024	2025	2026	
veerkracht		308.000	317.000		625.000
preventie	10.000	326.500	356.500	89.000	782.000
maatwerk	15.000	537.500	547.500		1.100.000
innovatie	53.000	277.500	277.500	20.000	628.000
communicatie		60.000	10.000		70.000
programmamakosten	130.000	222.500	247.500	237.500	837.500
	208.000	1.732.000	1.756.000	346.500	4.042.500

Figuur 1: Begroting programma Transformatie Sociaal Domein

Begroting

De begroting is tot stand gekomen na diverse sessies met afgevaardigden uit alle teams die betrokken zijn bij het sociaal domein of teams die ondersteunend zijn aan het sociaal domein. De basis voor het opstellen van deze begroting is gevonden in het vastgestelde beleidsplan Sociaal Domein en Samenleving *Naar een nieuw sociaal domein* en de activiteiten die daarin zijn opgenomen.

Toelichting op de begroting

In de begroting 2023 van Het Hogeland is reeds een bedrag van € 273.000 opgenomen voor het programma. Dit bestaat deels uit incidentele middelen en deels uit structurele middelen van jaarlijks €100.000 structureel uit de zogeheten POK-middelen¹. Dit budget wordt in 2023 gebruikt om de uitvoering van het programma voor te bereiden en daarmee het programma Transformatie Sociaal Domein werkend te krijgen.

Voor de jaren 2024 – 2026 is € 3.834.500 incidenteel geld nodig om de strategische doelen en daarmee de gewenste transformatie te realiseren. Dekking kan worden gevonden in de bestemmingsreserve Sociaal Domein. Afgezet tegen het totaal budget voor het sociaal domein van € 240 miljoen in 2024 -2026 bedraagt de transformatie opgave 1,5 % van dit totaal.

¹ Middelen die aan gemeenten zijn toegekend conform besluit naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK). De middelen bestaan uit verschillende onderdelen. Het gaat voor het programma TSD specifiek om de onderdelen Impuls Integraal Werken en Versterking Uitvoeringscapaciteit Wijkteams

Verantwoording middelen

Het begroten, budgetteren, administratief beheersen van de realisatie en het rapporteren van de middelen voor het programma vindt plaats in het programmamanagement. Er komt een apart jaarplan voor het programma zoals is afgesproken in het gemeentelijk portfoliomanagement. In het programma wordt de P&C-cyclus gekoppeld aan de programmafases, oftewel het jaarplan van het programma.

De raad wordt in de commissie Sociaal Domein geïnformeerd over de voortgang van het programma en wel zodanig dat afwijkingen ten opzichte van de begroting van het programma Transformatie Sociaal Domein kunnen worden meegenomen in de reguliere P&C-cyclus.

Risico's en maatregelen

Het risico is dat er in het programma op onderdelen geen substitutie wordt gerealiseerd. In dat geval is het nodig het gesprek aan te gaan om een keuze te kunnen maken of we wel/niet willen investeren in dat onderdeel. Een ander risico is dat er minder incidenteel geld beschikbaar wordt gesteld dan gevraagd. In dat geval zullen we de ambities van het programma naar beneden toe bijstellen en te bezien wat het programma wel en niet kan realiseren.